

Monumentnummer*: 532126

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status **rijksmonument**
Inschrijving register* **24 december 2012**
Kadaster deel/nr **82969/144**

Woonplaats* **Deelen** Gemeente* **Ede** Provincie* **Gelderland**

Locatiennaam **Deelen** Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente* **Otterlo** Sectie* **C** Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel **773**

Omschrijving**

Inleiding

Gebouw 17, een GASMASKERPROEFGEBOUW, ligt met de nok evenwijdig aan de weg en vrijstaand in een enigszins beboste omgeving, aan de zuidzijde van de toegangsweg, ten zuidwesten van gebouw 16. Gebouw 17 werd in 1940 of kort daarna gebouwd en is op macroniveau deel van een grote militaire vliegveldstructuur uit de periode 1940-1945, op mesoniveau van een ijl complex van in esdorppachtige structuur geplaatste gebouwen en op microniveau van een los gegroepeerde cluster van gebouwen. Functioneel moet dit gebouw, waarin het gebruik van gasmaskers kon worden geoefend, in relatie tot het nabij gelegen brandweergebouw worden gezien. Bovendien is het een getuige van de Duitse vrees voor een gasoorlog en de voorzorgsmaatregelen daartegen. Het interieur en de verdeling daarvan is aangepast aan de herbestemming als leslokaal met open zoldering, met toilet en kleine keuken; binnenwanden en dak geïsoleerd, bekleed. Witte windveren en goten vernieuwd.

Omschrijving

Eenlaags, bakstenen GASMASKERPROEFGEBOUW op rechthoekige plattegrond, iets terugliggende plint en gedekt door een met grauwe gegolfde pannen gedekt zadeldak tussen puntgevels. Noordoostelijke kopgevel bevat de toegangsoening met vlakke houten deur links en klein vierruits valraam rechts. Op zolderniveau een toegangsoening met dubbele naar buiten openende houten deuren

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

onder rollaag. De kopse zuidwestgevel bevat centraal een klein vierruits valraam en hier linksboven een op enige hoogte een uitgebouwd en aangesmeerd bakstenen rookkanaal, dat van origine in verband kan worden gebracht met de functie van de proeven voor gebruik en dichtheid van maskers. Langsgevel noordwestzijde met drie kleine vensters, evenwichtig verdeeld. Zuidoostelijke langsgevel met rechts een vergelijkbaar venster en links een groot met roeden verdeeld 16-ruits venster (2 verticaal x 8 horizontaal) onder betonnen latei, dat in verband met de functie kan worden gebracht, als observatievenster. Alle andere gevelopeningen op de begane grond onder hanenkam. Mastgoten en wit geschilderde windveren. Gordingenkap met twee kapebinten met trekbalk en korbelen.

Waardering

GASMASKERPROEFGEBOUW, van algemeen belang als zeldzaam en herkenbaar onderdeel van een uit de Tweede Wereldoorlog stammend en door de Duitse bezetter als onderdeel van een groot militair vliegveld opgezet legerkamp, vanwege: stedenbouwkundige, krijgs- en cultuurhistorische en complex- en ensemblewaarden, die onder meer kunnen blijken uit de op lokale vormen geïnspireerde traditionalistische bouwtrant, uit voor de functie kenmerkende details, zoals schoorsteen en groot venster, uit de situering nabij en ensemblewaarde met de brandweerkazerne waarmee een functionele binding voor de hand ligt, uit de in een kunstmatig opgezette esdorpstructuur uitgevoerde camouflage, uit de samenhang van en met het totale militaire vliegveldconcept en de ruimtelijke hoofdlijnen en onderdelen van het kampement, en uit de onderlinge congruentie van de hierbij toegepaste vormen. Ook is het object in nationaal en internationaal opzicht zeldzaam, mogelijk uniek, als voorbeeld van een gasmaskerproefgebouw in relatie tot een Duits vliegveld uit de oorlogstijd.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Bijgebouwen

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument